

MGR. VENDULA KRČMĀŘOVÁ

ARNIKA- OSTRAVA,
VEDOUcí POBOČKY

*Krátke se nám prosím několika větami představ.

Jsem rodilá Ostravačka, optimistka, bioložka, teraristka (neplést s teroristkou).

*Jaké máš koníčky, co tě baví a co tě naopak nebaví vůbec.

Baví mě zajímaví lidé a zajímavé fotografie, napínavé knihy, dobrá hudba různého druhu, cestování na vlastní pěst, všelijaké sporty, tiché horské samoty, hlučné hudební kluby a spousta dalších věcí. Nebaví mě psát, jaké mám koníčky a čistí návody na použití čehokoliv.

*Pracuješ v Arnice, jak dlouho a proč? Představ nám tuto instituci pár větami

V Arnice pracuji už tři roky a důvod je jednoduchý – když jsem po škole hledala práci související s mým vystudovaným oborem (systematická biologie a ekologie), naskytl se mi příležitost zrovna zde. A jelikož mne tato práce baví, už jsem zůstala. Arnika je občanským sdružením, které usiluje o zachování kvalitního životního prostředí.

Zabýváme se problematikou toxických látek v životním prostředí, odpady, ochranou stromů, vodních toků a přírody obecně, ochranou ovzduší, pro občany provozujeme bezplatnou poradnu, ve které jim poradíme s různými problémy a otázkami týkajícími se ochrany životního prostředí. Pořádáme také různé akce pro odbornou i širokou veřejnost a ekovýchovné soutěže pro školy. Máme celkem 6 poboček v různých krajích. Spolupracujeme i s různými zahraničními organizacemi např. IPEN, HCWH a dalšími.

*Spolupracuje Arnika i s dalšími neziskovými organizacemi a pokud ano, pak se kterými?

Samozřejmě spolupracujeme jak s různými českými neziskovkami, tak také s mnoha zahraničními organizacemi – v současné době například intenzivně s arménskou organizací AWHHE, protože pracujeme na společném projektu odstranění ekologických zátěží starých pesticidů v Arménii.

*Co to je Integrovaný registr znečišťování (IRZ) a k čemu slouží.

IRZ je informační systém, do kterého průmyslové a zemědělské podniky hlásí, kolik každoročně vypustí do životního prostředí chemických látek – ať už do vody, ovzduší nebo je vyprodukují v odpadech. IRZ v České republice funguje od roku 2005. Jelikož je tento systém přístupný veřejnosti, může se každý podívat, jak který podnik zatěžuje prostředí.

Arnika navíc každoročně sestavuje z dat v IRZ přehledné žebříčky největších znečišťovatelů podle pro každý kraj. Zveřejněná data jsou i jakousi motivací pro podniky nebýt tím největším „špindírou“ a snižovat své emise.

***Jak hodnotíš současnou politickou situaci v oblasti životního prostředí?**

Za prvé bych byla ráda, abychom měli po dlouhé době zase jednoho „stabilního“ ministra životního prostředí, tedy aby ho hned po půl roce nestřídal zas někdo jiný. Za druhé kdyby tento nový ministr měl alespoň nějaké povědomí o životním prostředí.

Osobně nechápu, jak může řídit ministerstvo někdo, kdo je zcela mimo jeho obor. A aby svou funkci vykonával zodpovědně a nezaujatě, ať už vůči průmyslu nebo vůči ekologickým organizacím. A zároveň byl dost ostražitý a myslitel i kritický – vyvarujeme se tak dalších afér typu fotovoltaických elektráren, které samy o sobě nejsou špatné, ale prostě se na nich někteří „vyčůraní“ lidé rozhodli vydělávat a devastovat tím půdu.

Ochrana životního prostředí je často o kompromisu mezi přírodou samotnou a ekonomickým rozvojem. Chránit své životní prostředí neznámá „vrátit se na stromy“, ale také to neznámá bezhlavě budovat cokoli kdekoli s myšlenkou, že máme té přírody ještě dost a dost a ono se to nějak vykompenzuje. A není to jen o ochraně rostlin a živočichů, ale také o ochraně zdraví lidí. Přesto se každý rok ve vládě objevují všelijaké pokusy o oslabení fungující a účinné legislativy, jako byl třeba pokus o omezení dat hlášených do IRZ. Na druhou stranu hodnotím kladně třeba snahu o vytvoření nového zákona o ovzduší. Jen kdyby to tak vždycky netrvalo dlouho.

***Ovzduší v Moravskoslezském kraji by měla pomoci zlepšit připravovaná novela zákona o ovzduší. Zároveň letos ministerstvo vládě předloží zcela nový zákon o ovzduší. Co si o tom myslíš – přinese to podle Tebe zlepšení?**

To si netroufám zatím hodnotit, protože nevím, jakou to bude mít nakonec podobu. Účinné by mohly být emisní stropy pro zdroje či jednotlivé oblasti. K nízkemisním dopravním zónám ve městech jsem trochu skeptická, protože si nemyslím, že by dopravní situace byla např. v Ostravě tak vyhovující a na takové úrovni, že by se mohly tyto nízkemisní zóny aplikovat (tzn. že do určitých částí mohou vjet pouze určitá auta s nízkými emisemi, město však musí nabídnout ostatním vhodnou alternativu k objíždění). Z posledního návrhu zákona, co byl připraven za ministra Drobila, vypadaly například povinné kontroly domácích kotlů a poplatky za znečišťování těmito zdroji. I když na Ostravsku je hlavním problémem zejména průmysl, opatření k topeništím může pomoci i v jiných oblastech, které třeba průmysl netrápí.

***Poté, co pan Drobil odstoupil z funkce, jsme nyní bez ministra životního prostředí. Mezi těmi, o kterých se do této funkce hovořilo, jsou hned dva zástupci z prvních tří, kteří v roce 2006 vyhráli „Ropáka roku“ – pan Říman a paní Bízková. Pan Říman spekulace o této funkci odmítl, paní Bízková nyní ministerstvo již podruhé vede. Přibliž nám, co to je za anketu.**

Ropák roku je anticena vyhlašovaná od roku 1992 každoročně občanským sdružením Děti Země za anti-ekologický čin roku. Spolu s ní se vyhlašuje také Zelená perla, což je anketa o nejloupejší výrok z oblasti životního prostředí.

Doporučuji si tyto výroky vyhledat, protože jsou skutečně neuvěřitelné. Nad některými se člověk od srdce zasměje, jako třeba nad vítězem roku 1998 (pracovník odboru státní správy lesů a myslivosti MZe ČR a bývalý prezident Asociace profesionálních myslivců Libor Řehák: "Nekontrolované šíření rysa je v rozporu se základní Listinou lidských práv a svobod.").

Jiné jsou spíš k pláči (2005 - prezident České republiky a čestný předseda ODS Václav Klaus: „Občanská společnost je polemika se svobodnou společností! A je povinností každého demokrata ze všech svých sil, do konce svých věků proti ní bojovat!!!“).

***Jsi signatářka Petice za čistější ovzduší pro Ostravu. Proč?**

Těžko bych mohla být v petičním výboru petice, kterou bych sama odmítla podepsat ☺ Někteří lidé říkají, že podle nich petice ničemu nepomůže. Já si však myslím, že petice je velmi účinný prostředek jak vyjádřit názor. A přitom tak jednoduchý – stojí vás to jen pár vteřin podepsat ji. A lidé, kteří nejsou spokojeni se zdejším katastrofálním ovzduším by měli být vidět a slyšet!

***Jak hodnotíš zájem veřejnosti o tuto petici – myslíš si, že lidem je stav ovzduší lhostejný?**

Na počátku petice byl zájem obrovský – přibývalo téměř 1000 podpisů denně. Pak se to zpomalilo, ale to je přirozené. Zájem vzrostl opět v zimě s příchodem smogových situací. Když jsme v létě sbírali s dobrovolníky podpisy přímo v ulicích, naprostá většina lidí reagovala pozitivně a petici podepsala. Někteří třeba debatovali a rozumovali, že je to k ničemu, ale pak stejně podepsali. No a lidí, kteří jsou vždycky proti všemu a poslali nás s peticí do háje, se taky vždy pár najde, ale to je normální.

*Na podzim jsem na stránkách Arniky zaznamenala akci - „Nechte se vyfotit pro lepší ovzduší!“ Přibliž nám ji prosím několika větami.

Loni s námi začala spolupracovat moc šikovná mladá fotografka, která pomáhala sbírat podpisy pod petici za lepší ovzduší. Ta také přišla s nápadem vyfotit signatáře petice a dát tak vlastně alespoň některým podpisům „tvář“. Petice se často jeví jen jako seznam jmen. Ale za nimi stojí konkrétní lidé, konkrétní obyvatelé tohoto regionu, kteří musí dýchat znečištěný vzduch. A každý z nich je jiný, má nějaký příběh. Série snímků, které doposud nafotila, se mi velmi líbí – lidé s rouškou kontrastují s tmavým pozadím, které tvoří různá místa v Ostravě. Jakoby vystupovali z té šedi špinavého ovzduší a říkali „žiju tady a nechci se smířit se špinavým ovzduším“. Nechat vyfotit se může kdokoliv.

*Co soudíš o žalobě, kterou Ostrava podala na stát kvůli znečištění ovzduší? Zvláště za situace, kdy Statutární město Ostrava je ze zákona účastníkem všech povolovacích řízení pro zařízení, jež mají být umístěny na jejím území, a může se tedy k žádostem o vydání povolení pro jednotlivé zdroje znečištění vyjadřovat?

Příspělo to ke zviditelnění problému, ale to je asi tak všechno. Od této žaloby nic nečekám. Jednak vzhledem k pomalosti soudů, zda druhé proto, že právo na příznivé životní prostředí na právnické osoby vztahovat nelze, takže žalobu by spíše měla podat fyzická osoba, než město, a také proto, že podle mne šlo spíše o předvolební tah.

Město by mohlo zviditelnit (a nyní to myslím pozitivně) právě tím, kdyby se účastnilo povolovacích řízení a kladlo si různé podmínky např. při umístění nových zdrojů znečištění nebo při vydávání či změně integrovaného povolení. Toho se může účastnit každý. Takže město, které se potýká s tak znečištěným ovzduším, by mělo připomínkovat ostošest.

*Účastnila ses obou odborných seminářů, které zde pořádal MUDr. Radim Šrám, DrSc a které se týkaly výsledků výzkumů dopadů znečištěného ovzduší na zdraví zdejších obyvatel. Věříš těmto výzkumům a jejich výsledkům? Nebo souhlasíš s náměstkem Madejem, který doktora Šráma opakovaně obvinil z toho, že mu tady v Ostravě jde jen o „kšeft“.

Pokud chce někdo zpochybňovat metodiku výzkumu či výsledná data, měl by to být jiný odborník, který danému tématu rozumí. To je ve vědě normální praxe. A výroky typu že je výzkum nevěrohodný a stojí příliš peněz – to je už asi takový folklor, jak zkusit odvést pozornost od problému znečištěného ovzduší. Namísto toho, aby byl pan náměstek rád, že je zde k dispozici výzkum dopadů ovzduší na zdraví, do kterého město nemuselo vložit ani korunu.

*Co si myslíš jako zástupce organizace, která je autorem petice Zachraňme stromy! o přístupu vedení města Ostravy k zeleni v tomto městě?

V první řadě je potřeba se starat o stávající zeleň. Takže pokud se otázka týká přímo vedení města, tak nejsem příznivec megalomanských projektů, které se objevily před volbami – jako onen mýtický „zelený prstenec“ za miliardu a půl. A co se týče jednotlivých obvodů – někde se vysazuje, někde se objevují naopak pokusy zlikvidovat množství vzrostlých stromů. Občas se objeví i projekty, kdy se přesazují stromy a keře nedávno vysazené, kvůli „lepšímu umístění“. Jestli to není plýtvání penězi, to si musí zodpovědět každý sám.

Když se mluví o množství pokácených stromů, město často argumentuje, kolik stromů se naopak vysadí. To je samozřejmě chvályhodné, ale podívejme se na to detailně: mnoho stromů, které se zasadí v rámci tzv. náhradní výsadby (tedy za pokácené stromy), skončí úplně někde jinde, než v původním místě. Tak se zeleň pomalu vytlačuje z města. Výsadba stromku také neznamená, že tento se uchytí a automaticky z něho bude opět krásný vzrostlý strom. Některé vysazené stromky se neujmou, ať už důsledkem nedostatečné péče, nebo stresem, který pro ně znečištěné prostředí města bohužel představuje. Jiné sotva povyrostou a už je zničí vandalové.

Takže velký vzrostlý strom je hodnota, které není snadné v městském prostředí znovu dosáhnout, a už vůbec ne rychle. Proto by se každé kácení zdravého stromu mělo opravdu důkladně zvážit. Samozřejmě na stromy ve městě jsou kladeny jiné nároky než na strom ve volné krajině, zejména z důvodů bezpečnostních. A i proto je potřeba o stromy v první řadě pečovat. Nechat strom spousta let ladem a pak přijít a říct „jéje, tady nám visí suché větve, to budeme muset celé zkácet“, to není péče o stromy.

*Domníváš se jako odborník, že hromadná doprava v Ostravě tzv. zdarma v době smogu je skutečně efektivním řešením?

Bohužel ne. Budu teď vypadat jako negativista, který je proti vstřícnému kroku města, ale podívejme se na to čistě prakticky: jsou to jednorázové akce, které podle mne nebudou mít efekt. Občany je potřeba motivovat k používání hromadné dopravy dlouhodobě, během celého roku, a ne se je snažit nastrkat do tramvají a autobusů jen v době smogu. Samozřejmě osobním autem se dostanete kdykoliv kamkoliv chcete, zde se to s MHD nedá srovnat.

Ale jde o to nabídnout lidem takovou úroveň hromadné dopravy, aby to bylo atraktivní – tedy dostatek spojů, v dostatečných intervalech, pokrývajících různé oblasti. Pak lidé začnou přemýšlet, zda se jim vyplatí utrácet za benzin a stát někde v kolonách, nebo raději používat MHD. Smogové situace jsou navíc časté v zimě, kdy lidé nechtějí čekat třeba i dvacet minut na zastávce v mrazu a raději pojedou autem.

Bohužel letos se opět navíc zdrazuje jízdné a demotivující mi to přijde zejména u dlouhodobých jízd. Také by mne velmi zajímalo, jak se pak budou ty dny dopravy zdarma vyhodnocovat, zda byly úspěšné??? Vzhledem k tomu, kolik peněz se do toho vkládá, by zhodnocení efektu bylo namístě.

*A nyní se Tě zeptám jinak – samozřejmě, že zdarma to není, město dopravcům za každý den zaplatí ze svého rozpočtu přibližně 1 milion a 200 000 Kč. Primátor Kajnar pak chce tyto účty k proplacení poslat vládě. Takže v důsledku to v každém případě zaplatí daňový poplatník. Co si o tom myslíš Ty jako občan?

O takovémto řešení, jako je MHD zdarma, rozhodlo město. Takže město by mělo také vymyslet, jak to financovat. Přijít s otevřenou rukou a říct: vymysleli jsme MHD za smogu zdarma, dejte nám peníze, je snadné. Být „vládou“, tak řeknu: tak mi vyčíslete, o kolik se díky tomuto nápadu snížil počet aut ve městě a množství emisí z nich. Jenže pak by mohla přijít i další města a chtít peníze na MHD zdarma.auta se podílejí na znečištění ovzduší pochopitelně nejen v Ostravě. A jak už jsem uvedla, nápad MHD za smogu zdarma ovzduší asi nespasí, takže vidím smysluplnější využití daní.

*Nedávno primátor Kajnar uvedl na kameru, že za zdržení projektu revitalizace řeky Ostravice o rok mohou "ekologické organizace". Co si o tom myslíš?

Ráda bych, aby pan primátor alespoň jednu takovou organizaci jmenoval. Konkrétně. Už na počátku projektu chtělo město například od Arniky vyjádření k projektu. To jsme jim také poskytli a stálo v něm, že s projektem souhlasíme, jen chceme, aby se dodržely některé podmínky (např. aby se omezilo tolik diskutované odtěžování šterkových náplavů na nezbytnou míru apod.)

Na jaře 2010 se pak ozvala Česká inspekce životního prostředí, protože nesouhlasila s tím, že na takovýto zásah do biotopu řeky, jakým revitalizace bude, neproběhlo posuzování vlivu na životní prostředí, tzv. EIA. Inspekce je státní odborný orgán a nemyslím si, že by vznášela námitky jen aby něco zdržela.

Která „ekologická organizace“ tedy za zdržení projektu může? Nejsou ty důvody náhodou úplně jiné?

*Jsi krásná, atraktivní žena. Co si myslíš o názoru, který jsem já osobně slyšela už vícekrát, že s tím, jak vypadáš, se v Arnice v podstatě zahazuješ? Že tě je pro tuto činnost škoda. A jaké jsou tvoje další plány do budoucna?

Moje práce mne baví a to je pro mne důležité. A do budoucna bych se chtěla věnovat určitě oblasti ochrany životního prostředí. Kde a jak, to ukáže čas.

11.1.2011
MUDr. Eva Schallerová